

Začínáme podnikat

Při podnikání se nemáte šanci vyhnout úředníkům. Proto vám přinášíme seriál článků o základních povinnostech podnikatele. Při čtení jeho prvního dílu si pravděpodobně jen nostalgicky zavzpomínáte na časy, kdy jste rozjížděli firmu, možná však zjistíte, že máte „mezeru v papírech“.

Rozhodnutí začít podnikat znamená pro novopečeného podnikatele nemálo povinností typu co, kam či kdy ohlásit. Zanedbání některé z těchto povinností s sebou nese nemálo komplikací. Ačkoliv obecné povědomí o jednotlivých druzích vykazovacích povinnostech je v naší zemi relativně vysoké, existují oblasti, na něž se notoricky zapomíná. Není tedy na škodu připomenout si je.

Živnostenský list a identifikační číslo

Obecně platí, že dokud neobdržíte podnikatelské (tedy živnostenské) oprávnění, nemůžete podnikat. Výjimkou z tohoto pravidla je situace, kdy podnikatel hodlá provozovat pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor. K této činnosti není zapotřebí živnostenské oprávnění, neboť taková činnost není živností.

Avšak obchodní společnost, která se hodlá věnovat pouze této činnosti, bude taktéž zapsána do obchodního rejstříku (o problematice obchodního rejstříku se více dozvíte v některém z příštích dílů tohoto seriálu). Další výjimkou jsou podnikatelé (například lékaři či advokáti), kteří o živnostenské oprávnění nežadají, neboť jim oprávnění k podnikání vzniká na základě jiného předpisu, než je živnostenský zákon.

Než začne fyzická či právnická osoba provozovat živnost, je povinna kontaktovat živnostenský rejstřík, kde podá buď ohlášení k provozování ohlašovací živnosti, nebo žádost o vydání koncese. V případě ohlašovací živnosti je třeba pouze splnit všechny podmínky k provozování živnosti, uvést zákonem požadované údaje v ohlášení a přiložit všechny potřebné doklady. Živnos-

tenký úřad pak automaticky provede zápis do rejstříku – a to do pěti dnů ode dne doručení ohlášení a vydá podnikateli výpis z živnostenského rejstříku.

V případě žádosti o koncesi však při splnění předepsaných podmínek na její získání nevzniká právní nárok. Jestliže totiž s jejím udělením nesouhlasí orgán státní správy, který je k takovému rozhodování příslušný, živnostenský úřad žádost o koncesi zamítne. Pokud ale živnostenský úřad koncesi udělí, je povinen do pěti dnů od právní moci rozhodnutí o jejím udělení provést zápis do živnostenského rejstříku a vydat podnikateli výpis.

Evidenci všech ekonomických subjektů vede a identifikační číslo (IČ) přiděluje Český statistický úřad. Samotné přidělení IČ proběhne bez nutnosti zvláštního aktivního kroku

ze strany podnikatele. Potřebné údaje totiž statistický úřad získává od příslušných živnostenských a dalších úřadů.

Registrace k dani

Podnikatel musí do třiceti dnů od získání živnostenského nebo jiné oprávnění navštívit svého správce daně a podat přihlášku k registraci k daním. Tuto povinnost má nejen podnikatel, ale také jakýkoliv poplatník, který začne vykonávat činnost nebo pobírat příjmy, jež podléhají dani. Registrační povinnost obecně nenastává v případě, že se jedná o jednorázovou či nahodilou daňovou povinnost (například prodej nemovitosti), a také u zaměstnanců. Registrace se oznamuje na příslušném tiskopise, který je k dispozici v budově finančního úřadu nebo také na webových stránkách Ministerstva financí.

Při podání přihlášky k daním by měl podnikatel myslet nejen na daň z příjmů, ale i na další druhy daní, které se ho mohou týkat – daň z přidané hodnoty, silniční daň či daň z nemovitostí. Nesmí zapomenout ani na povinnosti plátce daně (tedy zaměstnavatele) nebo na povinnost, která mu vznikne v případě, že vyplácí příjem podléhající srážkové dani (tím je například licenční poplatek hrazený do zahraničí). Některé druhy daní pak vyžadují vyplnění zvláštního formuláře (například přihláška k DPH).

Podnikatel se však musí připravit na to, že vyplnění formuláře nestačí. K registračnímu tiskopisu se přikládají různé dokumenty, zpravidla výpis z živnostenského rejstříku nebo výpis z obchodního rejstříku (u podnikatelů zapisovaných do obchodního rejstříku). Dále je třeba doložit listiny dosvědčující vztah k místu podnikání (například výpis z katastru nemovitostí). Nelze zapomenout ani na doklady ověřující číslo bankovního účtu, z něhož bude podnikatel hradit své daňové povinnosti a na něž mu případně finanční úřad bude vracet přeplatky. Finanční úřad je přitom ze zákona oprávněn rozšířit množství požadovaných údajů a samozřejmě k nim odpovídajících dokumentů, takže je nutno počítat i s dalšími doklady.

Obíhání jednotlivých úřadů se pro podnikatele zjednodušilo zásluhou novely příslušných zákonů a zavedení jednotného registračního formuláře. Díky tomuto formuláři podnikatel při registraci již od roku 2006 nemusí obíhat živnostenský úřad, finanční úřad, správu sociálního pojištění, úřad práce, zdravotní pojišťovnu a v neposlední řadě zmiňovaný Český statistický úřad. Prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy (takzvaného Czech Pointu) se může přihlásit nebo ohlásit případné změny na jednom místě.

Nekomunikovat s úřady přijde draho

Pokud by však podnikatel nesplnil svoji registrační povinnost vůči finančnímu úřadu, může mu tento úřad uložit pokutu. Ta může v případě závažného a opakovaného provinění dosáhnout až dvou milionů korun.

Podle obchodního zákoníku osoba, jež uskutečňuje činnost, která vyžaduje ohlášení či povolení, bez takové náležitosti odpovídá za škodu tím způsobenou. Tím však není dotčena odpovědnost této osoby podle jiných právních předpisů. Jestliže tedy osoba provozuje živnost bez živnostenského oprávnění, dopouští se tím přestupku podle živnostenského zákona. Fyzické i právnické osobě lze za takový přestupek (respektive správní delikt) uložit pokutu až do výše jednoho milionu korun. Ustanovení o neoprávněném podnikání jsou obsažena také v trestním zákoně. Podle starého trestního zákona mohla být fyzická osoba potrestána za neoprávněné podnikání trestem odnětí svobody až na tři léta. V novém trestním zákoníku účinném od začátku tohoto roku je však maximální sankce odnětí svobody zvýšena až na osm let.

Sankce a lhůty v případě sociálního a zdravotního pojištění jsou rovněž velmi přísné. U zdravotní pojišťovny se podnikatel jako osoba samostatně výdělečně činná musí přihlásit do osmi dnů od zahájení samostatné výdělečné činnosti. Ve stejné lhůtě je rovněž povinen oznamovat nástup a ukončení pracovního poměru zaměstnance. Za nesplnění oznamovací povinnosti může příslušná zdravotní pojišťovna uložit pojištěnci pokutu až do výše 10 tisíc korun a zaměstnavateli až do výše 200 tisíc korun.

**MGR. DANIELA MUSILOVÁ, PRK PARTNERS,
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ
ING. GABRIELA MAGSUMOVÁ, PRK ECOVIS**